



**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Kształcenie ustawiczne bibliotekarzy, czyli jak poszerzać perspektywy indywidualnego rozwoju

Author: Maria Kycler

Citation style: Kycler Maria. (2014). Kształcenie ustawiczne bibliotekarzy, czyli jak poszerzać perspektywy indywidualnego rozwoju. „Bibliotekarz” (2014, nr 9, s. 34-37).

© Korzystanie z tego materiału jest możliwe zgodnie z właściwymi przepisami o dozwolonym użytku lub o innych wyjątkach przewidzianych w przepisach prawa, a korzystanie w szerszym zakresie wymaga uzyskania zgody uprawnionego.



UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH



Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego



Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Kształcenie ustawiczne bibliotekarzy, czyli jak poszerzać perspektywy indywidualnego rozwoju

14 kwietnia 2014 r. w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej w Katowicach odbyła się konferencja zatytułowana „Kształcenie ustawiczne bibliotekarzy, czyli jak poszerzać perspektywy indywidualnego rozwoju”. Organizatorem spotkania była Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych SBP przy ZO w Katowicach (SBSW), która przy okazji XXX Forum odnotowała także 10-lecie swego istnienia. W jubileuszowej sesji wzięli udział zaproszeni goście – władze Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (dalej IBiIN), dyrektorzy bibliotek szkół wyższych województwa śląskiego, prelegenci oraz członkowie Sekcji.

Tematyka sympozjum nawiązywała do realizacji celów statutowych SBSW, która w mijającym 10-leciu podejmowała różnorodne inicjatywy edukacyjno-szkoleniowe wspierające rozwój zawodowy i osobisty bibliotekarzy zrzeszonych w Sekcji oraz z nią współpracujących (m.in. organizację konferencji, seminariów, warsztatów, wyjazdów szkoleniowych do bibliotek zagranicznych, wydawanie czasopisma zawodowego „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”), a także współdziałała z IBiIN oraz inicjowała współpracę między bibliotekami szkół wyższych oraz innymi typami bibliotek województwa śląskiego.

Program sesji został tak skonstruowany, aby zwrócić uwagę na istotę edukacji ustawicznej bibliotekarzy – samodzielne starania w kierunku aktualizowania kwalifikacji zawodowych, pogłębianie specjalizacji w toku pracy zawodowej oraz usprawnienia procesu pracy. Jednocześnie podkreślał szczególnie ważną cechę bibliotekar-

stwa – niezmienną istotę zawodu przy ciągle modyfikowanych regułach funkcjonowania i organizacji bibliotek oraz coraz bardziej różnorodnych formach ich komunikacji z otoczeniem. Jako drogi i możliwości zdobywania wiedzy w procesie kształcenia ustawicznego pracowników bibliotek akademickich uwzględniono zarówno kształcenie instytucjonalne, jak i samokształcenie, w tym wykorzystanie technologii informacyjnych.

Uroczystego otwarcia forum dokonał prof. dr hab. Dariusz Pawelec, dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, który pogratulował jubileuszu i wyboru tematyki konferencji. Licznie przybyłych gości powitały Maria Kycler (BUŚ) oraz Sylwia Błaszczuk, przewodnicząca ZO SBP, która przejęła prowadzenie obrad.

Pierwszy referat pt. *Działalność Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na rzecz środowiska bibliotekarskiego* w imieniu dr hab. Anny Tokarskiej, dyrektor IBiIN wygłosiła dr hab. Katarzyna Ta-

łuć. Prelegentka na tle 40-letnich dziejów Instytutu wskazała działania naukowe, badawcze, organizacyjne i użytkowe nastawione na budowanie współpracy IBiIN ze środowiskiem bibliotek. Za szczególnie istotne uznała kształtowanie kadry naukowej oraz dobór tematów i obszarów badań Instytutu tak, aby ze względu na praktyczne potrzeby bibliotekoznawstwa podejmować współpracę z bibliotekami oraz zatrudniać bibliotekarzy praktyków. IBiIN duże znaczenie przykłada do organizacji studiów i kształcenia, m.in. tworzenia kierunków studiów (w tym podyplomowych), zaspokajających aktualne potrzeby bibliotekarzy. Instytut, dzięki funduszom pozyskanym z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, uruchomił m.in. bezpłatne studia podyplomowe dla bibliotekarzy akademickich, a także przygotował materiały dydaktyczne ułatwiające słuchaczom naukę. Prelegentka podkreśliła zaangażowanie pracowników IBiIN w prace rad naukowych bibliotek, redakcji czasopism bibliotekarskich oraz udział w grantach bibliotecznych. Zwróciła uwagę na inne formy współpracy ze środowiskiem bibliotek, m.in. organizację konferencji, tworzenie baz danych, prace w zakresie ochrony i konserwacji zbiorów. Podkreśliła istotę i wagę współdziałania z organizacjami bibliotekarskimi – Polskim Towarzystwem Informacji Naukowej, Polskim Towarzystwem Bibliologicznym oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich. Przypomniała, że pracownicy IBiIN – przy wydatnej współpracy SBP, wrażliwego na potrzeby środowiska dydaktycznego i praktyków – przygotowali podręcznik akademicki *Bibliotekarstwo* pod redakcją Zbigniewa Zmigrodzkiego (1994 r., 1998 r.) oraz nową monografię pod tym tytułem zredagowaną przez A. Tokarską (2013 r.).

Wątek organizacji studiów i edukacji bibliotekarzy podniosła w dyskusji prof. dr hab. Elżbieta Gondek (IBiIN). Nawiązując do historii formowania się akademickich ośrodków kształcenia bibliologicznego omówiła ich ofertę dydaktyczną. Podkreśliła konsekwencje procesu dostosowywania organizacji nauczania i programów kształcenia do standardów europejskich oraz wprowadzonej w Polsce deregulacji zawodu bibliotekarza. Zwróciła uwagę na znaczenie ankietyzacji studentów (badanie ich motywacji do podejmowania studiów bibliologicznych i informatologicznych, zbierania informacji na temat postrzegania poziomu i jakości kształcenia, oczekiwań i planów zawodowych) dla tworzenia nowych kierunków i specjalizacji na bazie infor-

matologii. W dalszej części spotkania dr Agnieszka Łakomy (IBiIN) szczegółowo omówiła program nowego kierunku *Informacja w instytucjach e-społeczeństwa*, który znajdzie się w ofercie Instytutu w roku akademickim 2014/2015.

Kolejne dwa wystąpienia kontynuowały tematykę instytucjonalnego kształcenia ustawicznego pracowników bibliotek akademickich, koncentrując się na pozaszkolnej formie nauki, animowanej przez stowarzyszenia zawodowe bibliotekarzy (w ramach kursów, szkoleń, seminariów i konferencji).

Wystąpienie Bogumiły Urban (Biblioteka Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Wydział zamiejscowy w Chorzowie) pt. *Zarządzanie projektowe w bibliotece na przykładzie organizacji konferencji naukowej* było okazją do podzielenia się bogatym doświadczeniem wyniesionym z realizacji forów SBSW. Prelegentka ujęła temat zarówno w kontekście wiedzy teoretycznej, jak i praktycznej. Po przybliżeniu istoty i zasad zarządzania projektowego, zdefiniowała projekt jakim jest organizacja konferencji naukowej. Zwróciła uwagę na umiejętność stosowania instrumentów i technik *project managementu* na każdym etapie przygotowania konferencji. Pokazała praktyczne aspekty zarządzania projektem w środowisku biblioteki akademickiej – od etapu planowania, poprzez wykonawstwo, aż po kontrolę procesu jego realizacji. W podsumowaniu wystąpienia B. Urban stwierdziła, że wprawdzie organizacja konferencji naukowych nie jest podstawowym zadaniem biblioteki akademickiej, tym niemniej wzbogaca jej ofertę, rozwija kompetencje bibliotekarzy i ich dorobek naukowy, podnosi prestiż biblioteki, poprawia wizerunek.

Referat *Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich pomysłem na aktywizację środowiska pracowników bibliotek* Ewy Grabarskiej (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu) zaprezentował historię, działania i osiągnięcia stowarzyszenia bibliotekarzy państwowych i prywatnych uczelni wrocławskich i innych instytucji naukowych Wrocławia. Prelegentka obszernie scharakteryzowała cele i metody funkcjonowania Korporacji, a w szczególności: działalność konferencyjną, organizowanie spotkań dyskusyjnych, odczytów i wykładów oraz inicjowanie i wspieranie organizacji spotkań otwartych dla wszystkich bibliotekarzy wrocławskich. Podkreśliła znaczenie prac wydawniczych, dokumentujących i upowszechniających dorobek naukowo-badawczy Korporacji, promujących dokonania jej członków oraz popularyzujących idee

nowych form komunikacji społecznej. Zebrani mieli okazję przejrzeć publikacje, które ukazały się w serii „Z problemów Bibliotek Naukowych Wrocławia”. E. Grabarska wyraziła przekonanie, że przedsięwzięcia podejmowane w ramach działalności statutowej budują kompetencje zawodowe oraz służą rozwojowi szeroko pojętej integracji społeczno-zawodowej bibliotekarzy.

Do działalności edytorskiej stowarzyszeń zawodowych – jako formy wspierania kształcenia ustawicznego bibliotekarzy – ale w zakresie wydawania periodyków nawiązał odczyt Marii Kycler (BUŚ). Przedmiotem omówienia była „*Bibliotheca Nostra*” jako inicjatywa samokształceniowa bibliotekarzy akademickich. Autorka naszkicowała powstanie i kolejne etapy rozwoju kwartalnika w latach 2005-2009¹ oraz okoliczności objęcia tytułu patronatem Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych i przekształcenia go w czasopismo recenzowane² (od 2009 r. wydawane staraniem kilku podmiotów: Biblioteki Głównej Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach, Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego oraz Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Ka-

towicach). „*Bibliotheca Nostra*. Śląski Kwartalnik Naukowy” została zaprezentowana jako: forum wymiany wiedzy i doświadczeń praktycznych, integrujące środowisko pracowników naukowych i bibliotekarzy, a także inicjatywa środowiskowa tworząca platformę upowszechniania badań, dokumentowania i archiwizowania dokonań poszczególnych bibliotek akademickich oraz SBSW. Prelegentka scharakteryzowała środowisko autorów wydanych w latach 2009-2013 zeszytów monograficznych oraz przytoczyła dane liczbowe na temat opublikowanych wówczas tekstów autorских. Zdaniem M. Kycler współpraca bibliotekarzy z „*Bibliotheca Nostra*” służy: podnoszeniu poziomu wiedzy specjalistycznej i kwalifikacji zawodowych, kształceniu umiejętności społecznych w zakresie komunikacji, współdziałania i współodpowiedzialności za tworzenie kwartalnika, rozwijaniu umiejętności pisania tekstów naukowych i fachowych oraz odnoszeniu się do uwag recenzentów. Ponadto kreuje własne miejsce w zawodzie, a dzięki lepszemu rozpoznawaniu osobistych predyspozycji poszerza perspektywy indywidualnego rozwoju.



Fot. Gabriela Łącka

Anna Obrzut (BG Politechniki Śląskiej w Gliwicach) w wystąpieniu *Kulturotwórcza rola biblioteki akademickiej w środowisku lokalnym na przykładzie Nocy Naukowców w BG Politechniki Śląskiej w Gliwicach* podjęła temat kształtowania przez bibliotekarzy wielokierunkowych, alternatywnych działań księżnicy w zakresie popularyzacji wiedzy naukowej i upowszechniania kultury. W oparciu o liczne przykłady omówiła organizowane od 2009 r. imprezy kulturalne, jednocześnie promujące usługi, zbiory i zaplecze technologiczne biblioteki. Prelegentka położyła nacisk na kompetencje i kreatywność bibliotekarzy, którzy – w atmosferze integracji i zabawy wielopokoleniowej – pobudzają zainteresowania naukami technicznymi u dzieci i młodzieży oraz rozwijają umiejętności, kształtują zdolności i samodzielność poznawczą użytkowników w każdym wieku. W ocenie A. Obrzut aktywność bibliotek na polu popularyzacji nauki i upowszechniania kultury jest działaniem na rzecz samokształcenia i samorealizacji wszystkich podmiotów tej formy edukacji – zarówno uczestników Nocy Naukowców, jak i bibliotekarzy.

Ostatnie wystąpienie pt. *Rozwój indywidualna a tradycyjne i innowacyjne formy podnoszenia kwalifikacji* przygotowały Jagoda Szostak, Alina Imiołek i Izabela Jurczak (Biblioteka Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu). Prelegentki, szukając odpowiedzi na pytanie *Dlaczego warto się szkolić?*, zwróciły uwagę na pobudki osobiste bibliotekarzy (zainteresowania, zamiłowania, poglądy) oraz formalne, kiedy motywacja do uzupełnienia wiedzy i umiejętności praktycznych wynika z chęci nadążania za tempem zmian w bibliotekach i dostosowania się do wymagań stawianych przez otoczenie zewnętrzne. Przedstawiły szerokie możliwości doksztalcenia i płynące z nich korzyści oraz nie pominęły barier utrudniających podjęcie kształcenia permanentnego. Referentki wskazały, gdzie szukać informacji o szkoleniach oraz omówiły ich bogatą ofertę (tradycyjne studia uzupełniające i podyplomowe, szkolenia i kursy branżowe, szkolenia online). Skoncentrowały się na zawodach i specjalizacjach, które w coraz bardziej hybrydowych i wielozadaniowych bibliotekach akademickich, uzupełniają klasyczne wykształcenie bibliotekarskie, np. korektor, redaktor, typograf, specjalista

PR, dziennikarz, infobroker, specjalista nowych mediów i technologii, menedżer kultury czy animator sztuki. Prelegentki wyraziły przekonanie, że kierunki procesu samodzielnego przyswajania nowej wiedzy oraz wyrabiania sprawności umysłowych i praktycznych bibliotekarzy wyznaczają użytkownicy bibliotek.

W dyskusji podsumowującej obrady podkreślono dynamiczny rozwój rozmaitych form kształcenia i doskonalenia zawodowego, które wkroczyło do życia bibliotekarzy i stało się zjawiskiem powszechnym wśród pracowników bibliotek. Wskazano na rolę stowarzyszeń bibliotekarskich, które ze szczególną troską powinny wspierać dążenia środowiska do kreatywnej, wydajnej i nowoczesnej pracy. Zaproponowano nową formę działalności szkoleniowo-edukacyjnej Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych – narady szkoleniowe bibliotekarzy akademickich na temat wybranych aspektów organizacji i zarządzania bibliotekarskich. Najbliższe spotkanie, poświęcone problematyce gromadzenia, uzupełniania i selekcji zbiorów, odbędzie się jesienią 2014 r. w CINIbA.

Spotkaniu towarzyszyły wybory do Rady Programowej SBSW, społecznego organu o charakterze doradczo-opiniotwórczym, wspierającego inicjatywy realizowane przez Zarząd Sekcji.

Na zakończenie konferencji S. Błaszczuk, moderatorka XXX Forum Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych dokonała podsumowania obrad oraz syntetycznej prezentacji przewodnich tematów sesji. W imieniu organizatorów spotkania serdecznie podziękowania wszystkim prelegentom, gościom i uczestnikom za osobisty udział oraz merytoryczny wkład w dyskusję złożyła Anna Obrzut, przewodnicząca SBSW.

MARIA KYCLER

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

PRZYPISY:

- ¹ Instytucją sprawczą, a jednocześnie wydawcą była w tym okresie Biblioteka Główna Akademii Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach.
- ² Przekształceniu towarzyszyła zmiana podtytułu „Biuletyn Informacyjny” na „Śląski Kwartalnik Naukowy”.